

Til ØU

16. januar 2019

Covernotat til ØU vedrørende tre notater om udbudsretlige forhold og hvidvask

Sagsnr.
2019-0017643

Dokumentnr.
2019-0017643-1

Til besvarelse og belysning af flere rejste spørgsmål vedr. udbudsretlige forhold og hvidvask vedlægges følgende tre notater om henholdsvis:

Sagsbehandler
Trine Høj Andersen

- Københavns Kommunes samarbejde med Nordea og konsekvenserne i relation til bøde i Sverige for hvidvask,
- Anvendelse af udbudslovens frivillige udelukkelsesgrund i relation til Danske Bank og hvidvask, og
- Udbudsretlige muligheder i forbindelse med Danske Banks vedtagelse af bøde for overtrædelse af hvidvaskloven 2017.

Baggrund

ØU traf den 20. november 2018 beslutning om, at kommunen i sin indkøbspolitik indarbejder krav til bekæmpelse af hvidvask i form af udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund om udelukkelse af virksomheder, som er endeligt dømt eller har vedtaget bødeforlæg for hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme som defineret i artikel 1 i direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltning mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, jf. udbudslovens § 135, stk. 1, nr. 5.

I forlængelse af ØU møde den 20. november 2018 bad ØU om et notat, der belyser evt. konsekvenser i forbindelse med, at Nordea i Sverige ifølge presseomtale er idømt en bøde for overtrædelse af hvidvaskreglerne.

Økonomiforvaltningen har herom udarbejdet det vedlagte notat om *"Københavns Kommunes samarbejde med Nordea og konsekvenserne i relation til bøde i Sverige for hvidvask"*, der beskriver Københavns Kommunes eksisterende samarbejder med Nordea og konsekvenserne i forlængelse af den svenske bøde.

I forlængelse af ØU møde den 4. december 2018 om behandling af Københavns Kommunes Indkøbspolitik 2019-2022, anmodede Karina Vestergård Madsen (Ø) om et juridisk notat, der beskriver, hvorvidt indførelsen af den frivillige udelukkelsesgrund i udbudslovens § 137 i indkøbspolitikken betyder, at Københavns Kommune vil kunne afvise Danske Bank ved fremtidige udbud, herunder genudbud.

Efterfølgende har Karina Vestergård Madsen (Ø) bedt om, at Danske Banks vedtagelse af bødeforelæg i december 2017 belyses i samme

Direktionssekretariatet

Københavns Rådhus, Rådhuspladsen
1
1599 København V

EAN nummer
5798009800206

forbindelse, idet det oplyses, at staten efter sigende ikke kunne foretage udelukkelse af banken i sine udbud på baggrund af det konkrete forhold, da staten ikke i tillæg til den obligatoriske udelukkelsesgrund anvendte udbudslovens frivillige udelukkelsesgrund i medfør af udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3.

Økonomiforvaltningen har til besvarelse af disse spørgsmål udarbejdet de 2 vedlagte notater om henholdsvis *"Anvendelse af udbudslovens frivillige udelukkelsesgrund i relation til Danske Bank og hvidvask"* og om *"Udbudsretlige muligheder i forbindelse med Danske Banks vedtagelse af bøde for overtrædelse af hvidvaskloven 2017"*.

Til ØU

16. januar 2018

Notat om Københavns Kommunes samarbejde med Nordea og konsekvenserne i relation til bøde i Sverige for hvidvaskSagsnr.
2018-0320089Dokumentnr.
2018-0320089-1**Baggrund**

I forlængelse af ØU møde den 20. november 2018 om behandling af opfølgning på medlemsforslag om at ophæve samarbejdet med Danske Bank, bad ØU om et notat, der belyser evt. konsekvenser i forbindelse med, at Nordea i Sverige ifølge presseomtale er idømt en bøde for overtrædelse af hvidvaskreglerne.

Sagsbehandler
Trine Høj Andersen

Efter det i den svenske presse oplyste, har det svenske finanstilsyn i 2015 udmålt en bøde til banken på 50 millioner svenske kroner for ikke at have efterlevet hvidvaskreglerne.

Dette notat beskriver Københavns Kommunes eksisterende samarbejder med Nordea og konsekvenserne i forlængelse af den svenske bøde.

Københavns Kommunes samarbejder med Nordea

Københavns Kommune har i dag samarbejde med Nordea på følgende 5 områder:

	KK aktuelle forretninger med Nordea	Gennemførelse af udbuddet	EU- udbud eller tilbudsindhentning	Kontraktens varighedsperiode
1	Indlånskonto med kassekredit på 4 mia. kr.	2014-2015	Offentligt EU-udbud	D. 22/5 2015 – 31/3 2019
2	Depot med danske realkreditobligationer (p.t. ca. 870 mio. kr.), med tilhørende konto (til renter m.v.)	-	Etablering af depot – ikke udbud	Et depot indeholder værdipapirer. Depotet oprettes på samme måde som en almindelig indlånskonto uden yderligere krav eller forudsætninger. Værdipapirerne kan forholdsvis nemt overføres til depot i en anden bank. Der er tilknyttet en bankkonto til renteindtægter, udtræk m.v. fra obligationerne.
3	Depot med deponerede Kommunekredit-	-	Etablering af depot – ikke udbud	Et depot indeholder værdipapirer. Depotet oprettes på samme måde som en almindelig indlånskonto uden

	obligationer (4.775 mio. kr.)			yderligere krav eller forudsætninger. Værdipapirerne kan forholdsvis nemt overføres til depot i en anden bank. Der er tilknyttet en bankkonto til renteindtægter, udtræk m.v. fra obligationerne.
4	Som en af de fire kapitalforvaltere i KKs investeringsforening (forvaltet formue ca. 2,7 mia. kr.)	Forår 2018	Tilbudsinhentning	D. 1/7 – 2018 – 30/6 2022 (Aftalen er indgået mellem KKs investeringsforening og de fire kapitalforvalterne hver især)
5	Rammeaftale (ISMA) om belåning af obligationer (såkaldte repo-forretninger).	-	Agreed document (branchespecifikt aftalegrundlag) - ikke udbud	D. 27/10 2009 -

Ved gennemgang af kommunens kontraktforhold og samarbejder med Nordea, jf. 1 - 5 ovenfor, kan ØKF konstatere, at der efter den 2. januar 2017, jf. nedenfor, ud fra forvaltningens foreliggende oplysninger er koncensammenfald mellem den juridiske person i Nordea, som er aftalepart med Københavns Kommune, herunder som kapitalforvalter overfor investeringsforeningen, og den juridiske person i Nordea, som efter de i pressen omtalte oplysninger har vedtaget bøde for manglende efterlevelse af hvidvaskreglerne.

Således konstaterer ØKF, at det af aftalerne fremgår, at kommunens aftalepart med Nordea dels er danske filialer af det svenske hovedsæde, ligesom det fremgår af oplysninger om Nordeas offentlige registreringshistorik for selskabet, at det danske selskab Nordea den 2. januar 2017 fusionerede med det svenske selskab Nordea. Selskabsretligt er en filial ikke en selvstændig juridisk person.

Konsekvenser i forlængelse af bøde i Sverige for manglende efterlevelse af hvidvaskreglerne

Nordea har efter det i pressen oplyste modtaget bøden i Sverige omkring medio maj 2015. Grundet manglende oplysninger om det modsatte, herunder oplysninger om evt. indbringelse af forholdet for øvrige myndigheder eller domstolene i Sverige, lægger ØKF efter det foreliggende til grund, at Nordea har vedtaget bøden, hvormed der er tale om bødevedtagelse og dermed bevist overtrædelse af reglerne om hvidvask.

Den danske udbudslov (lov nr. 165 af 15. december 2015) trådte i kraft den 1. januar 2016 og gennemførte Danmarks forpligtelser i henhold til Udbudsdirektiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og ophævelse af det hidtidigt gældende udbudsdirektiv 2004/18/EF.

Med udbudsloven implementeres bestemmelser om henholdsvis obligatoriske og frivillige udelukkelsesgrunde, hvormed en offentlig ordregiver i en række tilfælde har *pligt* henholdsvis *ret* til at udelukke en virksomhed som tilbudsgiver fra deltagelse i EU- udbud. Reglerne om udelukkelse som følge af overtrædelse af hvidvaskreglerne blev indført med udbudslovens bestemmelse i lovens § 135, stk. 1. nr. 5, og betyder, at en virksomhed, som ved endelig dom er dømt eller har vedtaget bødeforlæg for hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme som defineret i artikel 1 i direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, skal udelukkes fra deltagelse i EU udbudsprocedurer i en periode på 4 år fra datoen for den endelige dom eller det vedtagne bødeforlæg. Denne udelukkelse gælder alle EU- udbud i alle medlemsstater i de tilfælde, hvor virksomheden ikke kan fremlægge tilstrækkelig dokumentation for sin pålidelighed ("self cleaning").

Det betyder, at en bødevedtagelse i Sverige som den foreliggende vil have direkte betydning for Nordeas deltagelse i et EU- udbud på tværs af medlemsstaterne, herunder således også i Danmark.

Københavns Kommune udelukkede ikke Nordea i forbindelse med udbuddet af kassekredit i 2014 - 2015 fra deltagelse i udbuddet, hvilket Københavns Kommune heller ikke efter det foreliggende ville have været berettiget til, da aftalen om kassekrediten blev indgået med Nordea i Danmark, der indtil fusionen pr. 2. januar 2017 med Nordea i Sverige var en selvstændig juridisk person. Bødeforlægget blev efter det oplyste vedtaget i 2015 af Nordea i Sverige.

På baggrund af ØU's beslutning den 24. januar 2018 om igangsættelse af proces for udbud / tilbudsindhentning vedrørende Københavns Kommunes investeringsforening (administration og kapitalforvaltning) indgik Investeringsforeningen, afdeling KK, efterfølgende i 2018 administrationsaftale med Dansk Invest Management A/S, der i den egenskab for investeringsforening har indgået fire kapitalforvaltningsaftaler, herunder kapitalforvaltningsaftale med Nordea. Aftalen med Dansk Invest Management A/S omfattes ikke af Udbudsloven, men blev indgået efter struktureret tilbudsindhentning tilrettelagt for investeringsforeningen af kommunen.

Uanset Nordeas bødevedtagelse i 2015 vurderes der ikke kommunalretligt at være fornødent sagligt grundlag for at tage initiativ til Investeringsforeningens opsigelse af aftalen indgået med Nordea med 6 måneders varsel.

Det bemærkes, at Nordea efter den offentlige omtale vedtog bøden i Sverige medio maj 2015, hvormed dette forhold var omverden kendt på

det tidspunkt, da kommunen gennemførte tilbudsindhentningen i foråret 2018. Hertil kommer, at der ikke er tale om en EU-udbudspligtig ydelse, hvormed udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrunde ikke pligtmæssigt finder anvendelse ved tilbudsindhentningen, og at Nordea forud for en eventuel beslutning efter almindelige offentligretlige principper må skulle have mulighed for at afværge opsigelse ved at dokumentere "self cleaning".

For så vidt angår etablering af depoter bemærkes, at dette er en standard bankydelse, som etableres straks og som ikke kræver udbud eller tilbudsindhentning.

Baseret på de foreliggende oplysninger om vedtagelse af bøde for overtrædelse af hvidvaskreglerne vil Nordea således skulle udelukkes fra deltagelse i udbudsforretninger vedrørende udbud af EU-udbudspligtige ydelser i en periode på 4 år fra bødevedtagelsen, dvs. forventet til og med medio maj 2019. Nordea vil dog som beskrevet i alle udbud have mulighed for at foretage "self cleaning" og herigennem dokumentere sin pålidelighed til trods for at være omfattet af den obligatoriske udelukkelsesgrund om hvidvask.

Såfremt Nordea byder på et af Københavns Kommunes udbud og der er juridisk identitet mellem den del af Nordea, som medio maj 2015 har vedtaget bøde for overtrædelse af hvidvaskreglerne, og den del af Nordea, som er tilbudsgiver, vil kommunen foretage udelukkelse af banken, medmindre denne via "self cleaning" kan dokumentere sin pålidelighed. Dette vil således forventet gøre sig gældende ved kommunens kommende udbud af kassekredit med forventet ny kontraktperiode fra 1. april 2019. Der er tilbudsfrist på dette udbud den 30. januar 2019.

Til ØU

9. januar 2019

Notat om anvendelse af udbudslovens frivillige udelukkelsesgrund i relation til Danske Bank og hvidvask

Sagsnr.
2018-0326908

Dokumentnr.
2018-0326908-1

Sagsbehandler
Trine Høj Andersen

Baggrund og opsummering

ØU traf den 20. november 2018 beslutning om, at kommunen i sin indkøbspolitik indarbejder krav til bekæmpelse af hvidvask i form af udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund om udelukkelse af virksomheder, som er endeligt dømt eller har vedtaget bødeforlæg for hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme som defineret i artikel 1 i direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltning mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, jf. udbudslovens § 135, stk. 1, nr. 5. Dette vil hermed være gældende for alle kommunens udbud og indkøb, uagtet om der er tale om EU-udbud eller nationale udbud og tilbudsindhentninger.

I forlængelse af ØU møde den 4. december 2018 om behandling af Københavns Kommunes Indkøbspolitik 2019-2022, anmodede Karina Vestergård Madsen (Ø) om et juridisk notat, der beskriver, hvorvidt indførelsen af den frivillige udelukkelsesgrund i udbudslovens § 137 i indkøbspolitikken betyder, at Københavns Kommune vil kunne afvise Danske Bank ved fremtidige udbud, herunder genudbud.

Efterfølgende har Karina Vestergård Madsen (Ø) bedt om, at Danske Banks vedtagelse af bødeforelæg i december 2017 belyses i samme forbindelse.

Dette notat beskriver forholdet mellem henholdsvis de obligatoriske og frivillige udelukkelsesgrunde i udbudsloven og baggrunden for anvendelse af den obligatoriske udelukkelsesgrund i forlængelse af Københavns Kommunes indkøbspolitik, samt de juridiske rammer i forhold til udelukkelse af Danske Bank i relation til manglende efterlevelse af hvidvaskreglerne.

Udbudslovens obligatoriske og frivillige udelukkelsesgrunde

Københavns Kommune har som offentlig ordregiver henholdsvis en pligt og en ret til at stille visse krav til en virksomheds egnethed og udvælgelse i forbindelse med gennemførelse af udbudsforretninger og på den baggrund udelukke de virksomheder, som ikke lever op hertil. Mulighederne herfor fremgår af den danske udbudslov.

Som offentlig ordregiver skal kommunen i alle EU-udbud stille de krav til egnethed og udvælgelse, som fremgår af udbudslovens §§ 135-136.

Direktionssekretariatet

Københavns Rådhus, Rådhuspladsen
1
1599 København V

EAN nummer
5798009800206

Disse udgør de såkaldte ”obligatoriske udelukkelsesgrunde”, og omfatter bl.a. de tilfælde, hvor en virksomhed ved endelig dom er dømt for eller har vedtaget bødeforlæg for handlinger begået som led i en kriminel organisation, menneskehandel eller børnearbejde, hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme.

I tillæg hertil kan kommunen vælge at stille krav om efterlevelse af en eller flere af de såkaldte ”frivillige udelukkelsesgrunde”. Disse fremgår af udbudslovens § 137, og omfatter bl.a. de tilfælde, hvor kommunen kan påvise, at en virksomhed har tilsidesat gældende forpligtelser indenfor det miljø-, social-, eller arbejdsretlige område, er erklæret konkurs eller er under insolvens- eller likvidationsbehandling, eller i forbindelse med sit erhverv har begået så alvorlige forsømmelser, at dette sår tvivl om virksomhedens integritet.

Anvendelse af udbudslovens frivillige udelukkelsesgrund, jf. § 137, stk. 1, nr. 3

En kommune har som ordregiver mulighed for at anvende den frivillige udelukkelsesgrund i medfør af udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3, hvorefter kommunen kan udelukke en virksomhed fra et udbud, hvis det kan påvises, at den pågældende virksomhed i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået alvorlige forsømmelser, der sår tvivl om virksomhedens integritet, og at det ved anvendelse af denne bestemmelse er muligt at foretage udelukkelse som følgende af verserende sager.

Forudsætningen for at anvende denne udelukkelsesgrund er dog, at kommunen på forhånd i sit udbudsmateriale klart definerer, hvorledes verserende sager i relation til hvidvaskreglerne konkret ligestilles med så alvorlige forsømmelser, at dette sår tvivl om virksomhedens integritet i forbindelse med tilbud på kommunens udbud, og at en ikke-afklaret sag om hvidvask i denne forbindelse er nok til at udelukke en virksomhed fra at byde på kommunens konkrete udbud, også i de tilfælde, hvor den verserende sag senere viser sig ikke at have noget på sig.

Det bemærkes, at det i relation til udbudslovens udelukkelsesgrunde, herunder også efter bestemmelsen i § 137, stk. 1, nr. 3 om alvorlige forsømmelser, er kommunen, der som ordregivende myndighed har bevisbyrden for, at virksomheden i forbindelse med udøvelsen af sit erhverv har begået sådanne alvorlige forsømmelser, at dette sår tvivl om virksomhedens integritet. I relation til verserende sager er det vurderingen, at det alt andet lige vil være vanskeligere for kommunen at løfte bevisbyrden, når kommunen ønsker at udelukke på baggrund af en overtrædelse af hvidvaskreglerne. Hertil kommer, at virksomheden – som ved alle andre udelukkelsesgrunde – har ret til at foretage ”self cleaning” forud for kommunens beslutning om udelukkelse.

Det er ikke i udbudsloven udtømmende afgrænset, hvilken dokumentation kommunen kan benytte for at underbygge, at virksomheden som følge af en verserende sag har begået så alvorlige forsømmelser i forbindelse med udøvelsen af erhvervet, at denne - trods dokumentation herfor - ikke kan anses for at være pålidelig, men det må formodes, at det alt andet lige vil være lettere for en virksomhed at foretage "self cleaning" i relation til en verserende og endnu ikke afsluttet sag om overtrædelse af hvidvaskreglerne end i relation til en endeligt afsluttet sag, hvor en kompetent myndighed har taget stilling til skyldspørgsmålet og udmålt straf herfor.

På det finansielle område er der endvidere et sektortilsyn i form af Finanstilsynet, som fører tilsyn med bankernes og pengeinstitutternes efterlevelse af reglerne vedrørende udøvelse af deres erhverv, herunder i relation til hvidvask. Det er i denne forbindelse Økonomiforvaltningens vurdering, at det vil være meget vanskeligt for kommunen at udelukke en bank fra kommunens udbud, hvis tilsynet ikke har fundet anledning til at foretage sig yderligere overfor den konkrete bank, herunder således eksempelvis i forhold Danske Bank i relation til den konkret verserende sag om hvidvask.

Det bemærkes, at SØIK den 28. november 2018 har rejst sigtelse mod Danske Bank for overtrædelse af hvidvaskloven.

Københavns Kommunes indkøbspolitik og anvendelse af udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1, nr. 5

Ved indarbejdelse af hensyn om varetagelse af bekæmpelse af hvidvask som del af Københavns Kommunes indkøbspolitik og indkøbsprofil, vil kommunen få mulighed for at stille krav i relation til efterlevelse af reglerne om hvidvask gennem nogle værktøjer, der sikrer, at kommunen ikke samarbejder med virksomheder, herunder hverken banker, pengeinstitutter eller andre, som beviseligt har begået hvidvask. En politik om bekæmpelse af hvidvask vil implementere de hensyn, som kommunen ønsker at varetage i alle sine udbud og indkøb som indkøber, hvilket dermed ikke alene afgrænses til EU- udbud.

Ved indarbejdelse af den obligatoriske udelukkelsesgrund i medfør af udbudslovens § 135, stk. 1, nr. 5 som del af kommunes indkøbspolitik, herunder politik om bekæmpelse af hvidvask, vil kommunen således kunne foretage udelukkelse fra kommunens egne udbud som følge af endelig dom eller bøvedtagelse for overtrædelse af hvidvaskreglerne. Dette vil også gøre sig glædende i forhold til ophævelse af kommunens egne kontrakter, såfremt en virksomhed efter en udbudsforretning og tildeling af kontrakt bliver endeligt dømt for overtrædelse af hvidvaskreglerne.

Det er vurderingen, at kommunen alt andet lige har lettere ved at løfte bevisbyrden for udelukkelse i relation til hvidvaskreglerne, når

skyldspørgsmålet på denne måde er endeligt afklaret. Dette i relation til såvel gennemførelse af udbudsforretninger som samarbejdet i medfør af kontrakter.

Samspillet mellem udbudslovens frivillige og obligatoriske udelukkelsesgrunde

Udbudslovens frivillige udelukkelsesgrunde er et supplement til de obligatoriske udelukkelsesgrunde. Samspillet mellem de to regelsæt er, at en ordregiver gennem de frivillige udelukkelsesgrunde har mulighed for at inddrage yderligere konkrete og saglige hensyn i tillæg til dem, der i forvejen finder anvendelse gennem de obligatoriske udelukkelsesgrunde, hvilke kommunen som offentlig ordregiver er forpligtet til at sikre anvendelse af ved alle EU-udbud.

Når kommunen med ØU's beslutning om bekæmpelse af hvidvask nu udbreder den obligatoriske udelukkelsesgrund om hvidvask til at omfatte alle kommunens udbud og indkøb - uagtet om der er tale om EU- udbud eller nationale indkøb og tilbudsindhentninger - vil alle kommunens potentielle og senere aktuelle samarbejdspartnere således blive underlagt krav i relation til sikring af overholdelse af hvidvaskreglerne.

Anvendelse af den frivillige udelukkelsesgrund i medfør af udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3 i relation til hvidvask vil ikke give Københavns Kommune en bredere adgang til at udelukke virksomheder, herunder Danske Bank, fra kommende udbud, idet forholdet i relation til manglende efterlevelse af hvidvaskreglerne allerede er reguleret i medfør af den obligatoriske udelukkelsesgrund udbudslovens § 135, stk. 1, nr. 5, som nu udbredes til at gælde alle kommunens udbud og indkøb.

Endvidere bemærkes, at ved anvendelse af den obligatoriske udelukkelsesgrund i relation til endelig dom eller bødevedtagelse for overtrædelse af hvidvaskreglerne, vil kommunen i medfør af udbudsloven have mulighed for at udelukke en virksomhed, som beviseligt har overtrådt hvidvaskreglerne og som ikke er i stand til at dokumentere tilstrækkelig pålidelighed via "self cleaning", i en periode på 4 år fra *datoen for afsigelse* af den endelige dom eller vedtagelse af bødeforlæg, jf. udbudslovens § 138, stk. 5.

Ved anvendelse af den frivillige udelukkelsesgrund i relation til alvorlige forsømmelser og verserende sager, vil kommunen i medfør af udbudsloven alene have mulighed for at fortage udelukkelse i en periode på 2 år regnet fra *hændelsestidspunktet* for de konkrete forsømmelser, jf. udbudslovens § 138, stk. 6.

Da forholdet om hvidvask i Danske Banks estiske filial efter det oplyste fandt sted i perioden 2007- 2015 og dermed er afsluttet, vil det dermed

allerede af den grund ikke være muligt for kommunen at udelukke banken fra fremtidige udbud med henvisning til udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3 i relation til den konkrete sag om hvidvask. Derimod vil kommunen have mulighed for at udelukke Danske Bank med henvisning til udbudslovens 135, stk. 1, nr. 5 i en periode på 4 år regnet fra det tidspunkt, hvor et evt. skyldsspørgsmål vedrørende den konkrete sag, enten i form af dom eller bødevedtagelse, er endeligt afklaret.

Til ØU

15. januar 2019

Notat om udbudsretlige muligheder i forbindelse med Danske Banks vedtagelse af bøde for overtrædelse af hvidvaskloven 2017

Sagsnr.
2019-0013242

Dokumentnr.
2019-0013242-1

Baggrund

ØU traf den 20. november 2018 beslutning om, at kommunen i sin indkøbspolitik indarbejder krav til bekæmpelse af hvidvask i form af udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund om udelukkelse af virksomheder, som er endeligt dømt eller har vedtaget bødeforlæg for hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme som defineret i artikel 1 i direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltning mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme, jf. udbudslovens § 135, stk. 1, nr. 5. Dette vil hermed være gældende for alle kommunens udbud og indkøb, uagtet om der er tale om EU-udbud eller nationale udbud og tilbudsindhentninger.

Sagsbehandler
Trine Høj Andersen

Efterfølgende har Karina Vestergård Madsen (Ø) bedt om, at Danske Banks vedtagelse af bødeforelæg i december 2017 belyses i samme forbindelse, idet det oplyses, at staten efter sigende ikke kunne foretage udelukkelse af banken i sine udbud på baggrund af det konkrete forhold, da staten ikke i tillæg til obligatoriske udelukkelsesgrund anvendte udbudslovens frivillige udelukkelsesgrund i medfør af udbudslovens § 137, stk. 1, nr. 3.

Dette notat belyser ovennævnte forhold vedrørende Danske Banks vedtagelse af bøden i 2017 for overtrædelse af hvidvasklovgivningen samt den udbudsretlige juridiske ramme i forhold til udelukkelse af Danske Bank i forlængelse heraf.

Sagens faktum

Det fremgår af Danske Banks hjemmeside, at banken med pressemeddelelse den 21. december 2017 var tiltalt og har vedtaget bøde for overtrædelse af lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) § 78, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 11, stk. 1. nr. 5, som omfatter overvågning af forretningsforbindelser.

Pressemeddelelsen vedlægges som bilag.

Det relevante strafbare forhold i medfør af hvidvasklovens ovennævnte bestemmelser omfatter bankens forpligtelser til at sikre løbende overvågning af forretningsforbindelser, herunder sikre, at transaktioner, der gennemføres som led i en forretningsforbindelse, overvåges for at sikre, at transaktionerne er i overensstemmelse med virksomhedens

Direktionssekretariatet

Københavns Rådhus, Rådhuspladsen
1
1599 København V

EAN nummer
5798009800206

viden om kunden og kundens forretnings- og risikoprofil, herunder om nødvendigt midlernes oprindelse.

Med bødeforelægget har Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) vurderet, at Danske Bank i perioden fra november 2012 til et meddelt påbud den 15. marts 2016 med frist til den 1. august 2016 ikke i forbindelse med bankens korrespondentbankforbindelser foretog overvågning af transaktioner i de tilfælde, hvor en transaktion ikke involverede en kunde hos Danske Bank. Bøden blev fastsat til 12.500.000 kr.

Udbudsretlige muligheder i relation til udelukkelse af Danske Bank som følge af bødevedtagelsen i december 2017

Det følger af udbudslovens § 135 om obligatoriske udelukkelsesgrunde, at en ordregiver skal foretage udelukkelse af en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en udbudsprocedure, hvis ansøgeren eller tilbudsgiveren ved endelig dom er dømt eller har vedtaget bødeforlæg for hvidvaskning af penge eller finansiering af terrorisme som defineret i art. 1 i direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (hvidvaskdirektivet), jf. § 135, stk. 1, nr. 5.

Hvidvaskdirektivets art. 1 omfatter bl.a. de forhold, hvor man forsætligt konverterer eller overfører formuegoder, vel vidende at de stammer fra en kriminel handling, herunder medvirker til sådanne handlinger, eller fortier eller tilslører et formuegoders sande karakter, oprindelse, lokalisering, disposition, bevægelser eller ejendomsretten hertil med det formål at sløre formuegodernes ulovlige oprindelse, eller tilskynder, samarbejder eller søger at hjælpe personer, som er involveret i en sådan handling, til at unddrage sig de retlige konsekvenser heraf, eller foretager rådgivning med henblik på udførelse af en eller flere af disse handlinger.

På baggrund af det i Danske Banks offentliggjorte pressemeddelelse om det strafbare forhold og gerningsindhold i relation til bødevedtagelsen i december 2017 er det vurderingen, at den konkrete forseelse ikke er blandt de ovenfor nævnte handlinger omfattet af hvidvaskdirektivets art. 1, men er omfattet af reglerne om effektive kontroller i medfør af den danske hvidvasklov. Banken har med den afgrænsede sigtelse for overtrædelse af hvidvasklovens bestemmelser om overvågning af korrespondentbanker ikke begået hvidvask som defineret i hvidvaskdirektivet, men har forsømt sine forpligtelser til at sikre løbende overvågning, hvilket Danske Bank erkender og vedtager bødeforlægget for.

Hvor Danske Bank hermed ikke var sigtet for hvidvask af penge, er bøden udmøntet med baggrund i overholdelse af hvidvaskreglerne som

defineret i hvidvasklovens bestemmelser om effektive kontroller, hvorfor banken modtager sigtelsen efter den danske lov.

Det isolerede forhold om manglende overvågning af korrespondentbanker er ikke omfattet af handlerummet for udelukkelse i medfør af udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund, jf. § 135, stk. 1, nr. 5, idet der ikke er tale om en kvalificeret overtrædelse af hvidvaskreglerne i form af direkte og forsætlige kriminelle handlinger i relation til hvidvask, hvilket er hensynet bag udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund og henvisningen til hvidvaskdirektivets art. 1. Såfremt en ordregiver, herunder Københavns Kommune, ønsker at foretage udelukkelse af en virksomhed med henvisning til bødevedtagelse for manglende sikring af effektive kontroller i relation til hvidvasklovens bestemmelser herom, vil kommunen skulle anvende udbudslovens frivillige udelukkelsesgrunde i medfør af § 137, stk. 1, nr. 3 om en virksomheds alvorlige forsømmelser som led i udøvelsen af sit erhverv, der er egnede til at så tvivl om denne integritet, herunder verserende sager.

Forudsætningen for at kunne foretage udelukkelse efter denne bestemmelse er, at forholdet dels er defineret på forhånd i kommunens udbudsmateriale samt dels konkret så tilstrækkeligt kvalificeret, at det ud fra proportionale og saglige hensyn kan føre til udelukkelse. Det bemærkes, at det i denne forbindelse er kommunen, der som ordregiver har bevisbyrden for at kunne påvise forholdets karakter. Hertil kommer, at en ansøger eller tilbudsgiver til enhver tid har ret til at foretage "self cleaning" forud for afgørelse om udelukkelse fra deltagelse i et udbud, jf. udbudslovens § 138, hvormed virksomheden kan forelægge dokumentation for sin håndtering af forholdet.

Kommunen har således alene mulighed for at udelukke virksomheder fra deltagelse i sine udbudsforretninger, såfremt kommune *både* kan påvise forholdets kvalificerede karakter *og* at virksomheden – til trods for at have foretaget "self cleaning" og i denne forbindelse have fremlagt dokumentation for imødegåelse af det konkrete forhold – ikke kan anses for at være pålidelig.

I den konkrete sag er der tale om vedtagelse af en bøde for overtrædelse af hvidvasklovens bestemmelser om effektive kontroller, hvormed der pr. definition ikke længere er tale om en verserende sag, men en afgjort sag. I forlængelse af bødevedtagelsen i medfør af hvidvaskloven vil Danske Bank skulle foretage nødvendige foranstaltninger til sikring af fremadrettede effektive kontroller og dokumentation herfor, hvilket banken er underlagt sektortilsyn for via Finanstilsynet.

Det Økonomiforvaltningens vurdering, at Danske Bank med henvisning til disse forpligtelser alt andet lige må formodes at have mulighed for at fremlægge dokumentation for "self cleaning" i

forbindelse med et kommende udbud, hvorfor det ikke er givet, at et sagforhold som det foreliggende med et vedtaget bødeforlæg for overtrædelse af hvidvaskreglerne, vil kunne føre til udelukkelse fra deltagelse i kommunens udbudsforretninger.

Endvidere bemærkes, at ved anvendelse af den frivillige udelukkelsesgrund i relation til alvorlige forsømmelser og verserende sager, vil kommunen i medfør af udbudsloven alene have mulighed for at fortage udelukkelse i en periode på 2 år regnet fra *hændelsestidspunktet* for de konkrete forsømmelser, jf. udbudslovens § 138, stk. 6.

Det fremgår af sagsfaktum, jf. pressemeddelelsen, at Danske Bank modtager bøden for forhold, som er begået i en konstateret periode fra november 2012, hvormed Københavns Kommune - eller staten - allerede af denne årsag ikke vil have mulighed for at foretage udelukkelse af banken fra deltagelse i udbudsforretninger med henvisning til den konkrete sag om bødevedtagelsen i december 2017.

Med ØU's beslutning den 20. november 2018 om indarbejdelse af krav i kommunens indkøbspolitik til bekæmpelse af hvidvask i form af udbudslovens obligatoriske udelukkelsesgrund, vil kommunen i medfør af udbudsloven have mulighed for at udelukke en virksomhed, som beviseligt har begået hvidvask som defineret i hvidvaskdirektivet og som ikke er i stand til at dokumentere tilstrækkelig pålidelighed via "self cleaning", i en periode på 4 år fra *datoen for afsigelse* af den endelige dom eller vedtagelse af bødeforlæg, jf. udbudslovens § 138, stk. 5.

Det betyder, at kommunen i alle sine udbud har mulighed for at udelukke virksomheder og pengeinstitutter i en periode på 4 år regnet fra det tidspunkt, hvor et evt. skyldsspørgsmål vedrørende den konkrete sag, enten i form af dom eller bødevedtagelse, er endeligt afklaret, når der er tale om forsætlige kriminelle handlinger i relation til hvidvask som defineret i hvidvaskdirektivets bestemmelser herom.

21. DEC. 2017 - SELSKABSMEDELELSE

Danske Bank accepterer bødeforelæg på 12,5 mio. kr.

Selskabsmeddelelse nr. 64/2017

Danske Bank A/S har i dag fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) modtaget sigtelse for overtrædelse af hvidvasklovens bestemmelser om overvågning af korrespondentbanker. I den forbindelse har banken accepteret et bødeforelæg på 12,5 mio. kr. Sigtelsen og bødeforelægget kommer i forlængelse af, at Finanstilsynet i 2015 var på inspektion i Danske Bank. Den redegørelse, der i marts 2016 fulgte inspektionen, indeholdt blandt andet en politianmeldelse.

"Vi har et stort ansvar, når det gælder bekæmpelse af hvidvask, og det ansvar har vi desværre ikke i tilstrækkelig grad levet op til, når det gælder overvågning af transaktioner til og fra korrespondentbanker. Derfor har vi fået en bøde, som vi accepterer og betaler. Vi har siden taget en lang række initiativer, der har styrket overvågningen af korrespondentbank-området markant, så vi dag er et helt andet sted. De seneste år har vi generelt styrket vores indsats for at bekæmpe hvidvask og anden økonomisk kriminalitet ganske betydeligt. Blandt andet har vi foretaget betydelige investeringer i nye it-systemer, der understøtter overvågningen, indført skrappe kontroller, ansat flere ressourcer og øget uddannelsen af medarbejderne. Bekæmpelse af hvidvask og kriminelle aktiviteter står meget højt på dagsordenen og er et prioriteret fokusområde i hele koncernen", siger administrerende direktør Thomas F. Borgen.

Bødeforelægget lyder: Danske Bank A/S sigtes for overtrædelse af lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) § 78, stk. 3, jf. stk. 1, jf. § 11, stk. 1, nr. 5 (tidligere lovbekendtgørelse nr. 1022 af 13. august 2013 § 37, stk. 7, jf. stk. 1, jf. § 12, stk. 5), ved i perioden fra november 2012 til et meddelt påbud den 15. marts 2016 med frist til den 1. august 2016, i pengeinstituttet Danske Bank A/S, cvr nr. 61126228, Holmens Kanal 2-12 i København, ikke at have overvåget transaktioner, der gennemføres som led i en forretningsforbindelse, for at sikre sig, at transaktionerne er i overensstemmelse med virksomhedens eller personens viden om kunden og kundens forretnings- og risikoprofil, herunder om nødvendigt pengenes oprindelse, idet Danske Bank i relation til transaktioner foretaget i forbindelse med dens korrespondentbankforbindelser, ikke foretog overvågning af transaktioner i de tilfælde, hvor en transaktion ikke involverede en kunde hos Danske Bank. Bøden fastsættes til 12.500.000 kr. (tolv

millioner femhundrede tusind kroner).

Danske Banks indsats mod hvidvask på koncern-niveau

- Over 900 medarbejdere er dedikerede til arbejdet med at bekæmpe finansiel kriminalitet.
- Hver måned screenes 3,9 millioner kundetransaktioner.
- 15 millioner kundenumre screenes ugentligt mod de internationale sanktionslister.
- Der registreres over 150.000 advarsler årligt omkring usædvanlig kundeadfærd i forhold til hvidvask og terrorfinansiering.
- Der er sendt over 8.600 rapporter til myndighederne det seneste år.

Finanstilsynets redegørelse om inspektionen og bankens kommentarer fra marts 2016 er tilgængelige på danskebank.com.

Med venlig hilsen
Danske Bank

Kenni Leth

Pressechef

Phone: +45 45 14 14 00
Email: ket@danskebank.dk

Journalister er velkomne til at kontakte os på vores døgnbetjente pressetelefon +45 45 14 14 00 eller via email.

Relaterede artikler og pressemeddelelser

27. dec. 2017

[Aktietilbagekøb i Danske Bank: Transaktioner i uge 51](#)

18. dec. 2017

[Aktietilbagekøb i Danske Bank: Transaktioner i uge 50](#)

11. dec. 2017

[Aktietilbagekøb i Danske Bank: Transaktioner i uge 49](#)